

SUOMALAINEN RUOKA KAUTTA AIKOJEN

RUOKA AMMATTINA

2017 ● ○ ○ ○ ○ ○ 8000 eaa.

POP-UP RAVINTOLAT JA RUOKAREKAT

Hyönteiset ja villiruoka

Ruokakulttuurin professuuri Helsingin yliopistoon

Pohjoismainen keittiö, lähiruoka, riista

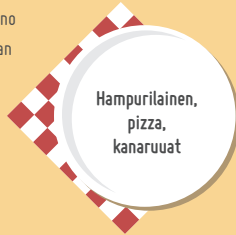
Ruuan verkkokauppaa kehitetään

Kokoliharuut ja leikkeleet

Ensimmäinen kaupungin ruokakulttuuristrategia Helsinkiin

Suomalaisen ruokakulttuurin edistämissäätö ELO

Molekyyli gastronomia, annosten kokeellinen esillepano
Ruokakulttuuri ensimmäistä kertaa hallitusohjelmaan

Hampurilainen, pizza, kanaruuat

KESKUSTELU

ruuan ympäristövaikutuksista

Hygieniapassi elintarvikelakiin

Skandinaavinen keittiö

Eritisyruokavaliot

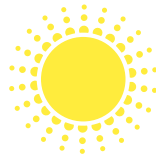
Ravintoloiden Portaat luomun -ohjelma

Lähiruoka määritellään maa- ja metsätalousministeriön Lähiruokatyöryhmässä

KOTIMAISSUUS.

tuoreet ja laadukkaat raaka-aineet

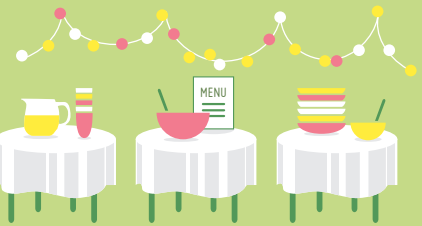
RUOKA KODEISSA

2017 ● ○ ○ ○ ○ ○ 8000 eaa.

2017

2015

Satokausikalenteri

RAVINTOLAPÄIVÄ

Lisäaineettomuus

EU:n luomumerkki pakolliseksi

Paistettu kala, jauhelihakastike, pihvi tai leike, lihapullat, broileri-kastike tai -pata, munakas, pizza, makaronilaatikko, pastakastike, nautan- tai porsaanpaisti

2010

2008

2007

Suomen kansallisruokääänestys:

KARJALANPAISTI

Silvio Berlusconiin moite herättää ruokakeskustelun

2005

2004

Lihapullat, lämpimät voileivät, pihvi ja leike, makaronilaatikko, nautan- ja porsaanpaisti, jauheliha-kastike, jauhelihipihvi, paistettu kala, uunikala

2002

VIINIEN TUNTEMUS

osa ruokakulttuuria

2000

RUOKA AMMATTINA

2017 ● ○ ○ ○ ○ 8000 eaa.

Suomi liittyy Euroopan unioniin EU-jäsenyyden myötä ruokayrittäjyyttä tuetaan EU:n rahoitusmekanismein

Lapin puikulaperuna ensimmäinen nimisuoja tuote Tuonin vapautuminen EU:n myötä

Alkoholilain muutos mahdollisti tilaviini-yrityksen Suomessa

Alkoholin valvonta ja anniskeluluvat Sosiaali- ja terveysministeriölle (Valvira)

Fuusiokettä

Pippuripihvi, häränpihvi, lampaankaree, paistettu anka ja sorsa, suklaajälkiruuat

ERIKOISKAHVIT
yleistyivät

Laktoosittomat ja gluteenittomat vaihtoehdot ruokalistoilta

Hyvää Suomesta -joutsenlippu

Kasvien kansallinen alkuperämerkki Sirkkalehtilippu

LAMA-AIKA

Kahviloiden uusi kultakuusi Keskiolutbaarien kultakuusi

Cajun-keittiö

Ensimmäinen Michelin-tähti suomalaiselle ravintolalle

Pitäjäruuat julkaistaan

Käsite "luomu"

Kokki Jaakko Kolmonen käynnistää pitäjäröyryprojektin Siirtyminen vatitarjoilusta lautasannoksiin

Brunssi Viinit ja keskiolut ruokajuomana A-oluen sijaan Raakapakasteet, valmiit kastikepohjat

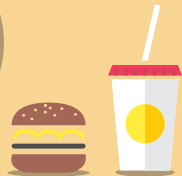
Uusi ranskalainen keittiö Kasvislisäkkeiden osuus annoksissa korostuu

Ketjuravintolat yleistyvät Käsite "roskaruoka"

Vuoden Kokki -kilpailu perustetaan Raakaruoka

Kasvisravintolat ja kebabravintolat

Tartarit, graavattu häränfilee, parsa, etanat, anka, mousses, crème brûlée

HAMPURILAIRAVINTOLAT

ETNISET RAVINTOLAT
yleistyvät

Lounasseteli

KEVYT TUOTTEET
markkinoille

Hotelli- ja ravintolamuseo

Rasvaton maito markkinoille, irtomaidon myynti loppuu

Perunalastujen valmistus Suomessa

Keskiolutravintolat

Jogurtin teollinen valmistus

Eineskeittiöruokaa alettiin toimittaa sairaaloihin ja kouluihin

Olutravintolakokeilu

Katkaravusta Ruotsin-laivojen hitti

Siiderin valmistus

PIZZERIAT

Seisovapöytä, coer de filet, ranskalaiset perunat, kukkoa viinissä, kirkastettu lihaliemi, jäätelöt, jäädykkeet

RUOKA KODEISSA

2017 ● ○ ○ ○ ○ 8000 eaa.

Kansallinen luomumerkki Aurinkomerkki

Mikroaaltouuni 80 %:lla kotitalouksista, astianpesukone 40 %:lla

Siiderit ja lonkerot ruokakauppoihin

Keskiolut kioskeihin

Alko keskittyy alkoholin vähittäismyyntiin

Valmiiksi marinoidut lihasuikaleet

Kotiviini

FUNKTIONAALISET ELINTARVIKKEET

Laktoosittomat ja gluteenittomat elintarvikkeet

Rasvaton maito yleisty

Margariini ohittaa voion kulutuksen

Mikroaaltouuni yleisty

Ensimmäiset ravitsemussuosituksukset

Lihapullat, jauhelihakastike, makaronilaatikko, porsaan- kyllys, jauhelihapihvi, liha- keitto, munakas, makkara- kastike, kalakeitto, hernekeitto

Kiinankaali, banaani

KASVISTEN JA EINESTEN KULUTUS KASVAA

Ruokapalsta yhä useammassa lehdessä

TOMAATIN JA KURKUN KULUTUS KASVAA

Ruokakolmio ja -ympyrä

Pakastin 40 %:lla kotitalouksista

Jääkaappi 90 %:lla kotitalouksista

Pohjois-Karjala-projekti

AAMIAISMURROT YLEISTYVÄT

Kiivi

Kevyt maito Jogurtti

Keskiolut ruokakauppoihin

Kalakeitto, makaronilaatikko, hernekeitto, liha- keitto, perunaliha- laatikko, jauhelihakastike, makkarakastike, ranskanleipä

Ulkomainen olut Alkon myymälöihin Hedelmien kulutus lisääntyy Mietojen viinien suosio kasvaa

LENKKIMAKKARA

Lihakeitto, läskisoosi, kalakeitto, hernekeitto, lihapullat, lihakastike, jauhelihakastike, makkarakastike, makaronilaatikko

PAKASTEBROILERI

1998

1997

1995

1993

1990

1987

1985

1984

1980

1977

1975

1973

1972

1971

1970

1969

1966

1964

1960

RUOKA AMMATTINA

2017 ● ○ ○ ○ ○ 8000 eaa.

Viimeiset ostokortit poistuvat

KAHVIN SÄÄNNÖSTELY PÄÄTTY

Valtion ravitsemusneuvottelukunta
Ensimmäinen ruokalehti Kotikokki

Baarianniskelu sallitaan

Länsirannikon salaatti, riistalinnut, lohiseljanka, stroganoff, vorschmack, paistettu kananpoika, gratinoitu parsaa, charlotte, krepit

KIINALAINEN RAVINTOLA

Teollisen ravinnon osuus
75%

Elintarvikkeiden säännöstely puretaan

Perunan säännöstely

"Kansanhuollon keittokirja" ohjamaan julkisia keittäjiä

Viljan, voin, maidon ja lihan säännöstely

Teollisen ravinnon osuus
30%

Oy Alkoholiliike Ab valvomaan ja myöntämään anniskeluluvat,
KIELTOLAKI PÄÄTTY

Valmisruuat yleistyvät: osuusteurastamoiden kaupakeittiöt valmistavat lihapullia, kaalikääryleitä, laatikoita

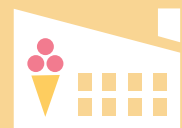
Suomen kieli yleistyy ruokalistoiissa

FAZERIN SININEN

Ingman valmistaa viiliä, myynti Helsingin kauppatorilla

1. SÄILYKERUOKATEHDAS
Hämeenlinna, tuotanto armeijalle

SISU-PASTILLIT

1. JÄÄTELÖTEHDAS
Helsinkiin

Venäläinen ravintola

Lihapullat, parsaa voisulalla, paistettu kananpoika, lohi, hollandaise, jäätelö

HELSINGIN WANHA KAUPPAHALLI

Voileipäpöydän kulta-aika

RUOKA KODEISSA

2017 ● ○ ○ ○ ○ 8000 eaa.

1959

Alkon viinikampanja

Ensimmäiset ruokaohjelmat tv:ssä

1954

1953

1952

KOLAJUOMAT JA LONKERO

Pakasteet yleistyvät

Lihakeitto, kaalikeitto, perunat ja silakat, makaronilaatikko, nakkikastike, liha-mureke, kiisselit

1950

KARJALANPAISTI JA -PIIRAKAT

yleistyvät koko maassa

Tomaatti yleistyy

Jälkiruuat yleistyvät

KOULURUOKAILU ALKAA

1948

1942

SOTA-AIKA

Puurot, kalakeitot, laatikot, kiisselit, riista, itsepyydetty kala

Maatalousnaiset jakoivat varattomille perheille vihannesten siemeniä, siemenperunoita, marjapensaiden ja hedelmäpuiden taimia, apulantaa, työkaluja ja kotieläimiä

1940

1939

1932

1930

KIELTOLAKI

Silakkalaatikko, ohukaiset, pannukakku, maito, piimä, kalja, kiisselit

Kasvihuoneet yleistyivät

Läskisoosi, perunat, hernekeitto, puurot, lihapullat, silakka, laatikot, kiisselit

1927

1920

BANAANI

SOTA-AIKA

Helsinkiiläisistä 70 % saa koteihinsa juoksevaa vettä

Kahvi korvaa osan aterioista

KOTIPUUTARHAT
yleistyvät, omenapuut ja marjapensaat

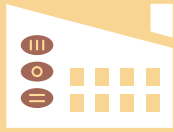
1910

1900

RUOKA AMMATTINA

2017 ○ ○ ○ ● ○ 8000 eaa.

Kotitalousneuvonta käynnistyy Marttajärjestön perustamisesta

Ensimmäinen makeistehdas:
KONVEHTITEHDAS
Viipuriin

Anniskeluosakeyhtiöitä kaupungeissa

Mannermaisten
loistohotellien ravintolat

VENÄLÄINEN TARJOILUTAPA
ja painetut ruokalistas

Voileipäpöytä
Ravintola-sana

RANSKALAINEN TARJOILUTAPA

Maatalousneuvonta alkaa, kun Suomen Talousseura perustetaan Turussa
Sveitsiläiskondiittorit

1. SOKERITEHDAS
Turkuun

Kahvihuoneet

TEHDASPANIMOT

Ravintoloissa:
murekkeet, lihapullat,
hyytelöt, vanukkaat,
salaatti, laatikot,
vihannesruuat

MAJATALOLAITOS

Krouvi-nimitys
Ensimmäinen "ravintola"
Pyhän Nikolauksen kiltta Turussa

UUSI AIKA

1899

1890

1880

1870

1866

1860

1847

1840

1812

1800

1790

1760

1758

1750

1730

1700

1600

1500

1413

1300

RUOKA KODEISSA

2017 ○ ○ ○ ● ○ 8000 eaa.

Alkoholin kunnalliskieltoja maaseudulla

PERUNA YLEISTYY
ja korvaa nauriin

Tomaatin viljely

SUURET NÄLKÄVUODET SUOMESSA JA LÄNSI-EUROOPASSA

Viinan kotitarvepolto kiellettiin

POSLEINIASTIAT,
juomalasit ja aterimet yleistyvät

RUNEBERGINTORTUN
tarina alkaa

Viinapöytä:
leipää, voita silliä,
juustoa

Kuivat rusinat, luumu, viikuna ja korintti

Pomeranssi, appelsiini, tee,
sitruuna, sokeri, kahvi, peruna

JÄÄTELÖ

VIINARYYPYT
osaksi juhlerinnettä

KOLME KYLMÄÄ VUOTTA
aiheuttaa Suuret kuolon
vuodet Pohjois-Euroopassa:
pettuleipää ja muita
häätäruokaa syötiin yleisesti

Ruisleipä, suolakala,
keitetyt ja haudutetut
nauriit, jauhopurot,
vellit, keitot

Talkkuna, mämmi
Viini
Sokerin tuonti
Viinan poltto

Tattari

KALOJEN SUOLAAMINEN

UUSI AIKA

RUOKA AMMATTINA

2017 ○ ○ ○ ○ ● 8000 eaa.

RUOKA KODEISSA

2017 ○ ○ ○ ○ ● 8000 eaa.

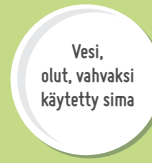
Kansanomaisen ruokakulttuurin alueet:
Länsi-, Pohjois- ja Itä-Suomi

KESKIAIKA

1000

KESKIAIKA

500

RUIS

Herne, pellava, hamppu, humala, hullukaali

0

VEHNÄ

Suolan tuonti alkoi

RAUTAKAUSI

500 eaa.

RAUTAKAUSI

KAURA

1000 eaa.

VUOHI, LAMMAS, SIKÄ,
PELTOVILJELY

1500 eaa.

HEVONEN
kotieläimeksi

OLUEN
valmistus

PRONSSIKAUSI

2000 eaa.

PRONSSIKAUSI

OHRA

NAUTA

Maanviljely, kaskiviljely

6000 eaa.

Hirvi, hylje, jänis

KIVIKAUSI

8000 eaa.

KIVIKAUSI

METSÄSTYS, KALASTUS, KERÄILY